

Brüssel, 6.6.2016
COM(2016) 244 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**ELi toiduga ja toitumisalase kindlustatusega seotud poliitiliste kohustuste täitmine:
teine iga kahe aasta tagant esitatav aruanne**

{SWD(2016) 155 final}

1. SISSEJUHATUS

Käesolev dokument on teine aruanne¹ edusammude kohta 2010. aastal vastu võetud ELi poliitilise raamistiku, millega toetatakse arenguriike toiduga kindlustatuse probleemide lahendamisel, eesmärkide saavutamisel². 2010. aastal seatud prioriteetide tugevdamiseks võeti seejärel täiendavaid ELi arengupoliitika kohustusi; 2013. aasta aprillis koostati ja arutati nõukogus läbi rakenduskava³, milles palutakse, et Euroopa Komisjon esitaks koos liikmesriikidega alates 2014. aastast iga kahe aasta tagant kogu liitu hõlmavad konsolideeritud eduaruanded.

Seega koordineerib vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 210 lõikele 2⁴ käesolevat teist aruannet komisjon, olles saanud sisendid järgmistelt liikmesriikidelt: Austria, Belgia, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Madalmaad, Prantsusmaa, Saksamaa, Soome ning Ühendkuningriik. Käesolevas aruandes sätestatakse, kuidas EL ja selle liikmesriigid on 2013. aastal kokku lepitud toiduga ja toitumisealase kindlustatusega seotud poliitiliste prioriteetide täitmise toime tulnud. Aruandele on lisatud komisjoni talituste töödokument, milles on esitatud teave meetodika kohta ja üksikasjalikud juhtumiuuringud.

2. POLIITIKA KUJUNDAMINE ÜLEILMSEL JA EUROOPA TASANDIL

Üleilmsel toiduga kindlustatuse parandamisel on tehtud märkimisväärseid edusamme. Üleilmse näljaindeksi (GHI) kohaselt on alates 2000. aastast arenguriikide näljatase langenud 27 %. Sellest hoolimata kannatab 795 miljonit inimest endiselt kroonilise alatoitumuse all. Kliimamuutused, loodusvarade ületarbimine, haiguste oht, toiduhindade volatiilsus/inflatsioon, muutuvad toitumistavad ja relvastatud konfliktid ohustavad jätkuvalt toiduga ja toitumisealast kindlustatust ning mitme sündmuse kokkulangemisel tekivad või ähvardavad tekkida kriisiolukorrad riiklikul, piirkondlikul või üleilmsel tasandil. Lisaks on oluliselt kasvanud riikidesisene sotsiaalmajanduslik ebavõrdsus, mis avaldab mõju ka toiduga ja toitumisealasele kindlustatusele.

Seda silmas pidades sõlmiti aastatel 2014–2015 toiduga ja toitumisealase kindlustatuse kontekstis märkimisväärset arvu rahvusvahelisi kokkuleppeid ja võeti kohustusi, mis on säilitanud üleilmse hoo ja poliitilise tahte ning milles ELil ja selle liikmesriikidel on olnud oluline roll. Oluline on see, et nälja kaotamine on saanud tegevuskava 2030 „Muudame oma maailma“⁵ teiseks eesmärgiks. EL on aktiivselt toetanud maailma toiduga kindlustatuse komiteed, sh vastutustundlike põllumajandusinvesteeringute põhimõtete heakskiitmist⁶.

Lisaks võtsid G7 liidrid 2015. aastal kohustuse aidata 500 miljonit inimest 2030. aastaks välja näljast ja alatoitumusest. G20 võttis 2014. aastal vastu pikaajalise toiduga kindlustatuse ja toitumise raamistiku, millele järgnes 2015. aastal vastu võetud tegevuskava⁷. Neid meetmeid

¹ COM(2014) 712. Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule „ELi toiduga ja toitumisealase kindlustatusega seotud poliitiliste kohustuste täitmine: esimene iga kahe aasta tagant esitatav aruanne“.

² COM(2010) 127 (final). Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule „ELi poliitiline raamistik, millega toetatakse arenguriike toiduga kindlustatuse probleemide lahendamisel“.

³SWD(2013) 104 (final). „Toiduga ja toitumisealase kindlustatuse parandamine ELi meetmete abil: võetud kohustuste täitmine“.

⁴ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 210 lõikes 2 sätestatakse järgmist: „Komisjon võib teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.“

⁵ ÜRO säästva arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“.

⁶ Seda toetab ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni suunis vastutustundlike põllumajanduslike tarneahelate kohta, mis avaldati 2016. aasta märtsis.

⁷ G20 arengu tööühm, toiduga kindlustatus ja toitumine: G20 toiduga kindlustatuse ja toitumise raamistiku rakenduskava

toetatakse ka Addis Abeba tegevuskavas⁸, milles kinnitati poliitilist kohustust toetada innovatiivsete allikate kaudu säästva arengu rahastamist.

Detsembris 2015 sõlmisid ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalised Pariisi kokkuleppe, võttes uue ambitsioonika suuna üleilmsetes jõupingutustes kliimamuutuste vastu võitlemiseks. Sellel on märkimisväärne mõju toiduga ja toitumisalasele kindlustatusele. 2015. aasta Expo Milano raames, mida võõrustas Itaalia, toimus mitu üleilmset toiduga kindlustatust käsitlevat sündmust.

Rahastajad mõistavad vastutustundlike erasektori investeeringute tähtsust põllumajanduses, sh säästliku kalapüügi ja vesiviljeluse vallas, ning samuti seda, et just põllumajandussektor on maapiirkondades kaasava majanduskasvu ja töökohtade loomise oluline mootor.

ELi rahastajad tunnistavad üksmeelselt naiste üliolulist rolli põllumajanduses ning toiduga ja toitumisalases kindlustatuses. ELi tegevuskavas soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöös aastateks 2016–2020⁹ võtavad EL ja selle liikmesriigid kohustuse tagada, et tütarlaste ja naiste majanduslikud ja sotsiaalsed õigused oleksid tagatud ning et neil oleks võimalik õiglaselt ja aktiivselt majanduses osaleda.

Põllumajandusest elatumine ning toiduga ja toitumisalane kindlustatus on olulised poliitilist stabiilsust, julgeolekut ja rännet mõjutavad tegurid. 1,9 miljardi euro suurune Euroopa Liidu usaldusfond stabiilsuse tagamiseks ja ebaseadusliku rände algpõhjustega tegelemiseks Aafrikas¹⁰ aitab luua töövõimalusi eelkõige maapiirkondade noortele ja naistele. Samuti toetatakse sellega toiduga ja toitumisalast kindlustatust, aidates seeläbi tegeleda rände algpõhjustega.

Komisjon on pühendunud teadmispõhise majanduse loomisele ning tunnistab teadusuuringute ja innovatsiooni kesksel rollil toiduga ja toitumisalases kindlustatuses. 2014. aastal algatasid ELi ja Aafrika riikide riigipead ELi-Aafrika partnerluse raames ühiselt rahastatava ELi-Aafrika teadusuuringute ja innovatsiooni partnerluse¹¹, mille esmasteks prioriteetideks on toiduga ja toitumisalane kindlustatus ning säästev põllumajandus.

Seega on ELi poliitiline raamistik jätkuvalt väga oluline. Nagu nähtub käesolevast aruandest, on EL ja selle liikmesriigid jätkuvalt toetamisele pühendunud ning mõned liikmesriigid on oma toetust märkimisväärselt suurendanud¹².

3. ARUANDLUS JA EDUSAMMUD

Käesolevas jaotises antakse ülevaade toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas tehtud väljamaksetest ning poliitiliste prioriteetide tulemuskriteeriumide osas tehtud edusammudest alates esimesest, 2014. aasta aruandest.

⁸ Kolmanda rahvusvahelise arengu rahastamise konverentsi Addis Abeba tegevuskava (Addis Abeba tegevuskava).

⁹ SWD(2015)182. „Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: naiste ja tütarlaste elu muutmine ELi välissuhete kaudu aastatel 2016–2020“ ning nõukogu järeldused aastate 2016–2020 soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava kohta, 26. oktoober 2015.

¹⁰ C(2015) 7293 final. Komisjoni otsus Euroopa Liidu hädaolukorra usaldusfondi loomise kohta stabiilsuse tagamiseks ja ebaseadusliku rände ja elanikkonna ümberasumise algpõhjustega tegelemiseks Aafrikas.

¹¹ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=africa>

¹² Näiteks Saksamaa oma erialgatusega „One World – No Hunger“ (maailm näljata).

Väljamaksed

Võrreldes esimese aruandega on ELi ja selle liikmesriikide kulutused toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas kasvanud 9 %, s.o 3,365 miljonilt eurolt 3,659 eurole¹³, mis moodustab 8 % kogu ametlikust arenguabist¹⁴.

Need väljamaksed ELilt ja selle liikmesriikidelt peegeldavad mitmekülgseid peamiste üleilmse, piirkondliku ja riikliku tasandi prioriteetide toetamise programme toiduga ja toitumisalase kindlustatuse saavutamiseks. Riikliku tasandi sekkumised moodustavad investeeringute kogumahust kaks kolmandikku. 2014. aastal maksti 25 % toetustest välja üleilmsel tasandil, 9 % piirkondlikul tasandil ning 66 % riiklikul tasandil.

Tabelist 1 nähtub, et Aafrika on 45 % või vastavalt 1,663 miljoni euro juures jätkuvalt suurim ELi ja selle liikmesriikide ametliku arenguabi saaja toiduga ja toitumisalase kindlustatuse osas. Üldiselt on investeeringute geograafiline jaotus jäänud 2012. aastaga enam-vähem sarnaseks.

Tabel 1. 2012. ja 2014. aastal välja makstud abi geograafiline jaotus maailmajagude kaupa

Maailmajagu	2012 (miljonit eurot)	2012 (%)	2014 (miljonit eurot)	2014 (%)
Sahara-tagune Aafrika	1 439	43 %	1 663	45 %
Kogu maailm	958	28 %	899	25 %
Aasia	593	18 %	539	15 %
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	231	7 %	225	6 %
Naabruskonna riigid	88	3 %	231	6 %
Muud ¹⁵	56	2 %	102	3 %
Kokku	3 366	100 %	3 659	100 %

Seda hoolimata asjaolust, et mitmes liikmesriigis esineb otsese arenguabi andmise vähendamise üldine surve. Need jätkuvad märkimisväärsed investeeringud koos uute poliitikameetmete ja programmidega peegeldavad ELi ja selle liikmesriikide pühendumust tagada ELi toiduga ja toitumisalase kindlustatuse poliitika tulemusel.

Poliitilistes prioriteetides ja tulemuskriteeriumides tehtud edusammud

Tabel 2. Edusammud tulemuskriteeriumide alusel

Poliitilised prioriteedid	Programmide arv		Saadud toetus (miljonit eurot)		Riikide arv	
	2012	2014	2012	2014	2012	2014
1. Väiketalunike vastupanuvõime ja toimetuleku parandamine	1 560	1 822	2 022 60 %	2 137 58 %	108	103

¹³ Hispaania alustas aruandlusega käesoleval aastal ning moodustab 20 % nimetatud kasvust.

¹⁴ Käesolevas teises aruandes kasutati 2014. aasta detsembris avaldatud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee andmeid. Kasutatud arenguabi komitee koodid on põllumajanduse ja toiduga kindlustatuse koodidest laiahaardelisemad. Toiduga kindlustatusega seotud häda- ja humanitaarabi ei ole hinnangusse kaasatud.

¹⁵ „Muud“ hõlmavad programme Lähis-Idas, Vaikse ookeani piirkonnas või rohkem kui ühes piirkonnas või maailmajaos.

<i>millest teadusuuringute programme</i>	149	154	379	300		
2. Tõhusa valitsemistava toetamine	410	588	395 12 %	535 15 %	84	92
3. Piirkondliku põllumajanduse ning toiduga ja toitumisalase kindlustatuse toetamine	98	188	151 4 %	191 5 %		
4. Sotsiaalkaitse mehhanismide tugevdamine toiduga ja toitumisalase kindlustatuse jaoks	94	102	209 6 %	133 4 %	40	40
5. Toitumise tõhustamine	278	341	467 14 %	504 14 %	63	64
6. Vastupanuvõime suurendamiseks humanitaarabi osutajate ja arengupoliitikas osalejate tegevuse koordineerimise edendamine	63	148	122 4 %	159 4 %	18	37
Kokku	2 503	3 343	3 366	3 659		

Tabelis 2 on esitatud väljamaksed ja rahastatud programmide arv poliitiliste prioriteetide kaupa. Poliitilisele prioriteedile nr 1, mis sai 60 % kogu rahastusest, eraldatud summa on jäänud samaks, kuid programmide arv on oluliselt kasvanud. Märkimisväärselt on kasvanud poliitilise prioriteedi nr 6 programmide arv ning selle raames tehtud väljamaksed. Üldiselt osutavad tulemused sellele, et kõikide kriteeriumide puhul tehakse kindlaid ja jätkuvaid edusamme.

Poliitiline prioriteet nr 1 on ELi ja selle liikmesriikide jaoks äärmiselt oluline. See hõlmab meetmeid, millega toetatakse väiketalunikke põllumajanduse jätkusuutlikul intensiivistamisel, parandatakse teenuste osutamist, edendatakse vaeste olukorda käsitlevat teadustegevust ja innovatsiooni, pakutakse väljaspool põllumajandust töötamise võimalusi ning seotakse väiketalunikud turuga, arendades välja väärtusahela. Euroopa on jäänud peamiseks teadusuuringute ja innovatsiooni toetajaks, sh toetades rahvusvaheliste põllumajandusuuringute nõuanderühma (CGIAR) fondi (169 miljoni euroga), ning see oli CGIARi asutuste oluline kahepoolne toetaja (69 miljoni euroga). Põllumajanduslike teadusuuringute ja arendustegevuse Euroopa algatus jääb tõhusaks platvormiks rahastajate tegevuse koordineerimisel ning tagab Euroopale reformitud CGIARis tugeva positsiooni.

1. tekstikast. Integreeritud arengukoostööga seotud põllumajandusuuringud (IAR4D)

Sahara-taguse Aafrika väljakutsete programm (The Sub-Saharan Africa Challenge Programme), mida juhib põllumajanduslike teadusuuringute foorum Aafrikas ning mida toetavad nii EL kui ka mitu liikmesriiki, näitas, et integreeritud arengukoostööga seotud põllumajandusuuringud on hea ja tõhus lähenemisviis põllumajandusuuringutele talunike vajadustele vastamise kontekstis. Integreeritud arengukoostööga seotud põllumajandusuuringute innovatsiooniplatvormides osalevad isikud saavutasid keskmiseks aastaseks sissetulekuks 99 eurot, mis on 231 % üle lähtetaseme (44 eurot aastas).

Poliitilise prioriteedi nr 2 kontekstis on EL ja selle liikmesriigid olnud aktiivsed piirkondlike ja riiklike tasandite poliitika toetamises. Aafrika-ülesel tasandil jätkasid nad Aafrika põllumajanduse igakülgse arendamise programmi (Comprehensive Africa Agriculture Development Programme) protsessi ulatuslikku toetamist. Lisaks toetasid EL ja mitu liikmesriiki detsentraliseerimise protsesse, mis on võtmeks maaelu ümberkorraldamisel, ning toetasid maa, kalavete ja metsade vastutustundliku majandamise vabatahtlike suuniste rakendamist.

EL ja selle liikmesriigid jätkasid toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas poliitika valdkondade arengu sidususe tagamist. ELi 2015. aasta aruandes poliitika valdkondade arengu sidususe kohta¹⁶ vaadeldakse üksikasjalikult ELi ja liikmesriikide poliitilisi algatusi põllumajanduse ja kalanduse valdkonnas, tuvastamaks nende mõju arenguriikidele, ning võetakse kokku alates 2013. aastast tehtud pidevad edusammud.

Poliitilise prioriteedi nr 3 kontekstis jätkati selliste piirkondlike programmide toetamist, mis on suunatud kaubandusele, sanitaar- ja fütosanitaarmeetmetele ning toidualase kindlustatuse ning kalanduse haldamise valdkonnas tehtavale piirkondlikule koostööle, kusjuures rahastamine pisut suurenes ning programmide arv pea kahekordistus.

Poliitilise prioriteedi nr 4 puhul kahanesis väljamaksed 209 miljonilt eurolt 133 miljonile eurole. Sellegipoolest rakendatakse kokku 40 riigis 102 sotsiaalkaitseprogrammi, mis on 8 võrra rohkem kui eelmises aruandes.

ELi ja selle liikmesriikide tugi **poliitilisele prioriteedile nr 5** on märkimisväärne: nimelt 341 programmi 64 riigis. Selles prioriteetses valdkonnas tehtud edusamme käsitletakse 5. jaotises.

Poliitilise prioriteedi nr 6 raames on oluliselt suuremat tähelepanu pööratud programmidele, millega edendatakse Saheli ja Aafrika Sarve piirkonna vastupanuvõimet eesmärgiga toetada riiklike ja piirkondlike organisatsioonide vastupanuvõime suurendamise kavasad. Lääne-Aafrikas osalevad EL ja liikmesriigid aktiivselt Saheli vastupanuvõime algatuse ülemaailmse liidu (AGIR) ning Saheli ja Lääne-Aafrika klubi kaudu toidukriiside algpõhjustega tegelemises. Lisaks kiitis maailma toiduga kindlustatuse komitee oma 42. istungil heaks toiduga kindlustatuse ja toitumisalase tegevusraamistiku pikaajaliste kriiside jaoks¹⁷.

Koordineerimine, vastastikune täiendavus ja sidusus

Koordineerimine on jätkuvalt väga oluline selle tagamisel, et ELi ja liikmesriikide abi oleks riiklikul tasandil tõhus, kuna 45 riigis annavad toetust viis või enam rahastajat. Teatatud projektide arv on kasvanud 2012. aasta 2503st 3343ni 2014. aastal. Kokku toetatakse 109 riiki. Pea 80 % rahastusest läheb kolmekümne viiele riigile.

EL ja selle liikmesriigid pooldavad arenguabi andmisel riigi poolt juhivat lähenemisviisi ning kooskõlastavad oma strateegiad ja investeerimiskavad partnerriikide omadega. Liikmesriigid ja ELi osalevad aktiivselt valdkondadevahelises koordineerimises ja dialoogides. Hulgaliselt on näiteid selle kohta, kuidas EL ja liikmesriigid programme kaasrahastavad ning analüüsi-, seire- ja hindamistegevuses ühiselt töötavad. Aafrika-ülesel tasandil osalevad EL ja liikmesriigid Aafrika põllumajanduse igakülgse arendamise programmi (CAADP) arengupartnerite tööruhmas. 2016. aastal võtab Saksamaa komisjonilt üle eesistuja rolli.

Ühist kavandamist on 2014. aastast laiendatud – uus ühine strateegia on 14 riigil. Ühise kontekstianalüüsi ja ühise kavandamise osas on heaks näiteks Etioopia, mille puhul saavutasid EL ja liikmesriigid koos märkimisväärseid tulemusi.

¹⁶ SWD(2015) 159, Euroopa Liidu 2015. aasta aruanne poliitikavaldkondade arengusidususe kohta.

¹⁷ http://www.fao.org/fileadmin/templates/cfs/Docs1415/FFA/CFS_FFA_Final_Draft_Ver2_EN.pdf

2. tekstikast: ELi ühine kavandamine toitumise valdkonnas Etioopias

2013. aasta alguses kiitsid EL ja 20 Etioopias esindatud liikmesriiki ning Norra (EL+) heaks ühise koostöö strateegia Etioopia jaoks. Selle strateegia eesmärk oli tagada sidus ja koordineeritud vastus Etioopia arenguprobleemidele, paremini kooskõlastada Etioopia valitsuse toitumisalase poliitika toetamine, tõhustada ühtlustamist, tulemustepõhist lähenemisviisi, prognoositavust ja läbipaistvust, vältides samas kattuvaid tegevusi või killustatud sekkumisi.

Alatoitumuse probleemiga tegelemiseks lõi EL seitsmest liikmesriigist koosneva tuumikrühma. Rühm koostas tegevuskava, kaardistas toitumisalased sekkumised, tellis ja viis lõpule analüüsi Etioopia toitumisvaldkonna olukorra kohta aastatel 2000–2015 (SITAN) ning töötas välja EL+ toitumisstrateegia. SITANi andmeid on kasutanud kõik arengupartnerid.

Tegemist on suurepärase näitega sellest, kuidas EL+ ühist koostööstrateegiat Etioopia toitumisalase poliitika toetamiseks ja kavandamiseks ühtlustati. Strateegia kaudu tegutsevad liikmesriigid abi tõhususega seotud kohustusi täites üksmeelselt.

4. TULEMUSTEST ARU ANDMINE

Nõukogu oluline tähelepanek (võrreldes esimese iga kahe aasta tagant esitatava aruandega¹⁸) oli selliste meetmete väljatöötamise ja ühtlustamise tähtsus, mille abil jälgida toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas võetud kohustuste täitmisel tehtud edusamme.

Ühendkuningriik, Madalmaad, Prantsusmaa ning komisjon¹⁹ esitasid koondandmed kõigi oma programmide kohta (tabel 4). Kuna kasutati erinevaid meetodikaid, on andmete võrdlemine ja kokkuvõtmine siiski keeruline.

Samuti on palju näiteid tulemuste esitamisest konkreetsete programmide ja sekkumiste kohta. Tabelis 5 on esitatud neist kolm.

Tabelis on ühtlasi näidatud mõõtmisviisid, mida võib kasutada tulemustest aru andmise parandamiseks.

Tabel 4: Koondtulemustest teatamine

Ühendkuningriik	Madalmaad	Komisjon	Prantsusmaa
3 500 000 inimest, sh 1 800 000 naist, saavutas toiduga kindlustatuse; toitumisprogrammi desse kaasati 28 500 000 alla 5-aastast last, rinnaga toitvat ning rasedat naist; maaõigused paranesid 5 800 000 inimese jaoks.	Abi jõudis 8 000 000 alatoitumuse all kannatava inimeseni üle maailma; 4 500 000 väiketalunikku parandas oma tootmist ja juurdepääsu turgudele; Kogu maailmas kindlustati õigusi 1 400 000 hektarile maale, seejuures pooled omandisertifikaatidest väljastati naistele.	Toitumisalastest programmidest sai abi 4 544 000 naist ja last; 51 000 inimesele kindlustati maakasutus; 528 000 inimesele osutati nõustamisteenuseid; 2 883 000 hektaril põllumajanduslikul ja karjamaal parandati maa majandamise tavaid; 988 000 toiduga kindlustamata inimest sai abi sotsiaalsete siirete kaudu.	800 000 põllumajanduslikku pereettevõtet sai abi Sahara-taguse Aafrika projektidest.

¹⁸ COM(2014) 712. Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule „ELi toiduga ja toitumisalase kindlustatusega seotud poliitiliste kohustuste täitmine: esimene iga kahe aasta tagant esitatav aruanne“ ning nõukogu 26. mai järeldused.

¹⁹ Komisjon on tulemuste summeerimisel lähtunud ELi rahvusvahelise koostöö ja arengu tulemuste raamistikust, SWD(2015) 80 final.

Tabel 5: Tulemustest aru andmine — konkreetsed näited sekkumistest

<p>Austria Armeenias seoti 1400 väiketalunikku ühistute tegevustega, mille tulemusel loodi väikesemahulisi töötlemisettevõtteid ning naiste osakaal ühistute nõukogudes kasvas 33 %.</p>	<p>Iirimaa Malawis müüdi 44 200 kodumajapidamisele 13 000 000 oranži maguskartuli taime ning iga taimepaljundaja teenis taime müügist keskmiselt 118 eurot. Kodumajapidamiste tegelik sissetulek rohkem kui kahekordistus, s.o 199 eurolt 2010. aastal 384 eurole 2014. aastal. Samuti aitasid sekkumised vähendada alatoitumust keskmiselt 47 %-lt 2010. aastal 42 %-le 2014. aastal.</p>	<p>Hispaania Mali toitumisalases programmis sai 56 000 last A-vitamiini lisandit ning ussitõrjet, 520 naist toetati toitumise parandamisega seotud põllumajandusega tegelemisel ning 12 külale tagati korralik veevarustus.</p>
--	--	--

EL ja selle liikmesriigid on teadlikud tulemustest aru andmise parandamise vajadusest ning töötavad selle nimel, et tugevdada selliste andmete loomise suutlikkust ja süsteeme, mis kajastavad nii nende enda programmides kui ka partnerinstitutsioonidega koostöös saavutatud tulemusi. Sellegipoolest tunnistavad kõik doonorriigid, et väga mitmekülgsete ja keerukate sekkumisprogrammide tulemusandmete koondamisel ja sünteesimisel esineb probleeme. Usaldusväärse ja reaalse aruandlusraamistiku loomiseks on vaja ELi ja liikmesriikide edasist koostööd.

5. TEMAATILINE FOOKUS

Nõukogu palvel käsitleb käesolev aruanne põhjalikumalt kaht temaatilist valdkonda – toitumise tõhustamist ja kaasavaid põllumajandus- ja toiduahelaid ning -süsteeme.

Toitumise tõhustamine

Toidutootmise ja toidu kättesaadavuse parandamisest üksi ei piisa – see peab toimuma käsikäes taskukohasele, ohutule ja täisväärtuslikule toidule juurdepääsu tagamise ning selle tarbimisega. Alatoitumuse tõttu sureb aastas üle 3,1 miljoni lapse. 2015. aastal teatati üle 159 miljonist kängunud lapsest.

2013. aasta algatusega *Nutrition for Growth* (toitumine kasvu eesmärgil), mis tehti G8 Ühendkuningriigi eesistumise ajal, hakati pöörama suuremat tähelepanu toitumisele ning võeti suuremaid investeerimiskohustusi. Toitumise tähtsust rõhutati 2014. aasta teisel rahvusvahelisel toitumisalasel konverentsil kokku lepitud toitumisalase Rooma deklaratsiooniga ning 2014. aasta G20 toiduga ja toitumisalase kindlustatuse raamistikuga. Seega on nälja kaotamisest saanud teine ÜRO säästva arengu eesmärkidest ning eesmärgiks seati 2030. aastaks alatoitumuse kõikide vormide kaotamine.

Liikmesriigid ja EL on olnud parema toitumise üleilmse tegevuskava edendamisel ja rahastamisel esirinnas. EL on lubanud aidata partnerriikidel 2025. aastaks kängumist vähendada 7 miljoni lapse võrra ning eraldas selle ambitsioonika eesmärgi saavutamiseks ajavahemikus 2014–2020 3,5 miljardit eurot. Ühendkuningriigi valitsus võttis kohustuse 2020. aastaks parandada 50 miljoni muidu nälja jääva inimese toitumist ning võtta koos kõigi algatusele *Nutrition for Growth* allakirjutanutega meetmeid, ennetamaks 2020. aastaks 20 miljoni lapse kängumist.

2014. aastal kuulutas Saksamaa valitsus toiduga kindlustatuse ja toitumise peamiseks prioriteetideks ning käivitas erialgatuse „*One World — No Hunger*“. Madalmaad tegi nälja ja alatoitumuse väljajuurimisest esimese oma kolmest toiduga ja toitumisalase kindlustatuse

poliitilisest prioriteedist²⁰ ning intensiivistas oma tööd toitumise valdkonnas. Iirimaa märkis emade ja laste toitumisega seotud probleemidega tegelemise oma 2008. aasta nälga käsitleva tööühma (*Hunger Task Force*) aruandes prioriteediks ning jätkab oma 2013. aastal võetud kohustuse täitmist, milleks on toitumisse suunatud Iirimaa arenguabi investeeringute kahekordistamine aastaks 2020.

EL ja selle liikmesriigid pooldavad alatoitumusega võitlemisel mitmesektorilist lähenemisviisi, mis hõlmab selle tagamist, et põllumajandus aitab toitumist üha rohkem parandada.

3. tekstikast. Põllumajanduse ja toitumisalase hariduse integreerimine väikelaste toitumise parandamiseks

Toiduga kindlustatuse sekkumised ning kaasav toitumisalane haridus parandavad oluliselt laste toitumisviise ning võivad nii mõjutada kängumist. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, mida rahaliselt toetavad Belgia, EL ja Saksamaa, viis Malawis ja Kambodžas läbi projekte, mis parandasid 49 500 haavatava perekonna ning 11 100 6–23 kuu vanuse väikelapse toiduga kindlustatust, toitumisviise ja toitumisalast olukorda. Käsitlusega kombineeriti kohaliku põllumajanduse ja toidusüsteemide mitmekesistamist toitumisalase hariduse andmisega imikute ja väikelaste toitmistavade kohta, mille tulemusena koostati programmi õppetunnid.

Liikmesriigid teevad häid edusamme partnerriikides toitumisalaste programmide toetamises. Hispaania ja Belgia toetavad toitumisalaseid programme Malis. Madalmaad, Ühendkuningriik, Prantsusmaa, Saksamaa, Iirimaa ning EL toetavad aktiivselt toitumise parandamise (*Scaling Up Nutrition (SUN)*) liikumist ning avalikustavad toitumise valdkonda tehtavad nendepoolsed investeeringud SUN-liikumise ja üleilmse toitumisraporti (*Global Nutrition Report*) kaudu.

Seoses 2012. aastal võetud kohustusega (tegeleda kängumise probleemiga) ning 2013. antud lubadusega parandada toitumist töötas komisjon välja tugeva poliitilise raamistiku²¹ ning toitumisalase tegevuskava²². Tegevuskava käivitamisest alates märkisid 40 ELi delegatsiooni toitumise prioriteediks partnerriikide toetamisel erinevate kesksete valdkondade, eelkõige põllumajanduse/maaelu arengu ja tervishoiu kaudu.

EL ja liikmesriigid teadvustavad, et suurenev rasvumine (sh arenguriikides) tekitab asjaomastele riikidele üha rohkem topeltkoormust.

Kaasavad põllumajandus- ja toiduahelad ning -süsteemid

EL ja selle liikmesriigid tunnistavad, et kehva toiduga ja toitumisalast kindlustatust põhjustab peamiselt vaesus ning seetõttu on toidule juurdepääsu parandamine sissetulekute suurendamise kaudu poliitiline prioriteet. Nagu märkis näiteks Ühendkuningriik, sõltub nälja leevendamine seetõttu suuresti kaasavast majanduskasvust ning seda eelkõige põllumajandussektoris. See on kooskõlas Aafrika Liidu Malabo deklaratsiooniga, milles põllumajandusliku tootmise kasvu ja põllumajanduse ümberkujundamist peetakse toiduga ja toitumisalase kindlustatuse ning maapiirkondades jõukuse saavutamise kriitiliseks elemendiks.

4. tekstikast. Jätkusuutlik kakaoäri ning kakao ja toidu sidumise programm (*Cocoa-Food Link Programme*)

²⁰ Poliitikadokument: Madalmaade panus üleilmsesse toiduga kindlustatusse, 18. detsember 2014.

²¹ SWD(2013) 72. „Tõhusam välisabi emade ja laste toitumise parandamiseks: ELi poliitikaraamistik“.

²² SWD(2014) 234. „Toitumisalane tegevuskava“.

Lääne-Aafrikas, kus kakao on 3 miljoni väiketalunikest perekonna sissetulekuallikaks, kaasasutasid EL ja Saksamaa jätkusuutlike väikepõllumajandusettevõtjate kakao ja toidu sidumise programmi (SSAB). Asutati talunike ettevõtluskool, et arendada talunike ettevõtlusoskusi, ning selleks, et aidata talunike ja väiketalunike juurdepääsu tehnilisele nõustamisele, turualasele teabele ja mikrorahastamisele; loodi ettevõtluse teeninduskeskuseid. Talunike ettevõtluskooli on lõpetanud 17 000 talunikku ning 90 % neist on oma kakaootmist suurendanud üle 33 %.

Saksamaa tegeleb kaasavate põllumajandus- ja toiduahelate ning -süsteemidega terviklikult, käsitledes neid neljas oma kuuest erialgatuse „*One World — No Hunger*“ prioriteedist. Prantsusmaa on muutnud kõrge tööhõive ja jätkusuutlikud põllumajanduslikud väärtusahelad prioriteetseteks valdkondadeks Sahara-taguses Aafrikas ellu viidavate sekkumiste puhul. Madalmaade puhul on kaasava ja säästliku põllumajandusliku kasvu edendamine teine toiduga ja toitumisalase kindlustatuse poliitika prioriteetidest. Iirimaa on kaasanud paremini toimivad, kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelised toidusüsteemid ja -turud ühena oma kümnest kõrgetasemelisest eesmärgist ning mitu liikmesriiki toetab partnerlussuhete arendamist oma koduriigi ning Aafrika põllumajandusliku toidutootmise sektorite vahel. Vastusena põllumajandusettevõtjatele sobivate rahastamismehhanismide puudusele käivitas EL 2015. aastal põllumajanduse rahastamise algatuse.

Poliitilise prioriteedi nr 1 raames toetavad EL ja liikmesriigid 1822 programmiga põllumajandusliku toidu väärtusahelaga seotud tegevust märkimisväärselt.

5. tekstikast. Jätkusuutliku kaubanduse algatus (*Initiatief Duurzame Handel (IDH)*)

Jätkusuutliku kaubanduse algatusega kiirendatakse jätkusuutliku kaubanduse parandamist, luues juhtivate ettevõtete, kodanikuühiskonna organisatsioonide, valitsuste ja muude sidusrühmade liite. 2013. aasta lõpuks ulatus jätkusuutliku kaubanduse algatuse raames kogutud erasektori rahastus 56 miljoni euron. Jätkusuutliku kaubanduse algatusel on ilmselgelt mõju. Näiteks suurendasid jätkusuutliku kaubanduse algatuse sekkumiste kaudu koolitatud Rainforest Alliance'i väikesed teetootjad oma tootlikkust keskmiselt 30 %.

6. ÜLDISED TÄHELEPANEKUD JA SOOVITUSED

Aruandest nähtub, et ELi arengukoostöö annab oma 3,7 miljardi euro ulatuses tehtavate investeeringutega üleilmsele toiduga ja toitumisalasesse kindlustatusse märkimisväärse panuse. ELil ja selle liikmesriikidel on olnud peamiste üleilmsete kokkulepete ja kohustuste mõjutamisel keskne roll ning toiduga ja toitumisalase kindlustatuse kavandamise kaudu saavad nad nende rakendamist hästi toetada. Käesolev aruanne osutab märkimisväärsele kooskõlale ELi poliitika raamistikuga. EL ja selle liikmesriigid uuendasid toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas võetud poliitilisi kohustusi ning mitmel juhul parandati rahastust ja selle suunatust oluliselt.

Soovitused edasiseks

- 1. Säästva arengu eesmärkide rakendamise toetamiseks hoida toiduga ja toitumisalane kindlustatus üleilmse ning riikliku poliitika keskmes.** Toiduga ja toitumisalane kindlustatus on pikaajaline probleem, mis nõuab pidevat poliitilist tähelepanu ja investeeringuid. Poliitikakujundamine ja kavandamine peab tuginema toidusüsteemil põhinevale lähenemisviisile ning võtma arvesse toitumise, tervishoiu, töökohtade loomise, majanduskasvu, säästva tootmise ning sotsiaalkaitse vahelisi seoseid. Jätkuvalt tuleb tähelepanu pöörata naiste rolli ümberkujundamisele ning haavatavate kogukondade vastupanuvõime suurendamisele. Jätkusuutlike investeeringute ja püsivate tulemuste saavutamiseks peavad EL ja liikmesriigid tegema proaktiivselt koostööd

kodanikuühiskonna organisatsioonide, erasektori ning muude partneritega, et hoida fookus majandus- ja arenguteemadel ning neid edendada.

2. **Ühise mitmesektorilise lähenemisviisi tugevdamine alatoitumuse vastu võitlemiseks**
Toitumisalaste sekkumiste tõhususe suurendamiseks peavad EL ja selle liikmesriigid partnerriikidega poliitilisse dialoogi astudes pöörama rohkem tähelepanu koordineerimisele, et parandada toitumisalaste algatuste elluviimist. See tähendab, et EL ja liikmesriigid peaksid erinevate sektorite vahel looma parema tööjaotuse.
3. **Kliimamuutuste mõjuga tegelemisel jõudude ühendamine partnerriikide toetamiseks**, rakendades põllumajandus- ja maapiirkondades kasvuhoonegaaside heidete vähendamiseks parimaid viise. EL ja liikmesriigid toetavad partnerriike kliimamuutustele vastupanuvõimeliste toiduga ja toitumisalase kindlustatuse tegevuskavade kavandamisel, rahastamisel ja rakendamisel vastavalt nende ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsil kindlaks määratud riiklikule panusele. Asjakohast tähelepanu tuleb pöörata programmidele, mis pakuvad väikesemahuliste põllumajanduslikele pereettevõtetele mitmekülgset abi nii toiduga ja toitumisalase kindlustatuse suurendamiseks kui ka kliimamuutustega kohanemiseks ja selle mõjude leevendamiseks.
4. **Maaelu ümberkorraldamise tunnistamine olulise protsessina töökohtade loomise, sissetulekute suurendamise ning toiduga ja toitumisalase kindlustatuse saavutamisest.** EL ja liikmesriigid tunnistavad majanduskasvu ja korralike töökohtade loomise tähtsust maapiirkondades eelkõige noorte ja naiste jaoks. Sellel on oluline seos majandusliku ebavõrdsuse ning rände käsitlemisega, mis on toiduga kindlustamatuse ja ebastabiilsuse algpõhjusteks. Rohkem tööd on vaja teha maapiirkondades majandusinvesteeringute ja majandusliku arengu tingimuste loomiseks, näiteks detsentraliseerimise, territoriaalsete lähenemisviiside, poliitika rakendamise ning taristute parandamise kaudu.
5. **Mehhanismide täiustamine erasektori vastutustundliku kaasamise edendamiseks ja kaasavatest ärimudelitest õppimiseks.** EL ja selle liikmesriigid teevad üha rohkem koostööd erasektoriga, et aidata kaasa väikesemahuliste põllumajanduslike pereettevõtjate olukorra märkimisväärsele muutmisele. Et jätkusuutlikud investeeringud oleksid kohalike sidusrühmade jaoks võimalikud, on vaja innovatiivseid ja kaasavaid finantsteenuseid. Veel on vaja teha palju tööd selleks, et luua tõhusad avaliku ja erasektori partnerlused, mis tagavad niisugused valitsemismehhanismid, kus tootjaorganisatsioonidel ning kodanikuühiskonna organisatsioonidel on sõnaõigus, rakendada vastutustundlike põllumajandusinvesteeringute põhimõtteid ning maa, kalastusvete ja metsade vastutustundliku majandamise vabatahtlikke suuniseid. Samuti on vaja rohkem õppida ja jagada teadmisi kaasava ettevõtluse lähenemisviiside tõhususe kohta, et tagada väikesemahuliste põllumajanduslike pere-ettevõtete kasu saamine kohalikest, piirkondlikest ja üleilmsetest väärtusahelatest.
6. **Tagada jätkuv investeerimine teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning suurendada investeerimise mõju.** EL ja selle liikmesriigid keskenduvad jätkuvalt üleilmsete, piirkondlike ning eriti riiklike teadus- ja innovatsioonisüsteemide tõhususele ning teevad nende parandamiseks investeeringuid. Selles kontekstis on vaja koondada Euroopa eksperditeadmised ning teadusressursid ning tugevdada partnerlusi Euroopa ja lõunapoolsete teadusasutustega, sh ühiselt rahastatava ELi-Aafrika uuringute partnerluse kaudu. Samuti on vaja täiendavalt töötada selle nimel, et paremini mõista tulevasi toiduga ja toitumisalase kindlustatuse suundumusi ja ohte ning leida neile lahendusvõimalused.
7. **Tulemustest aru andmise parandamine.** Arvestades uusi toiduga ja toitumisalase kindlustatuse kohustusi, tuleb tähelepanu pöörata tulemuslikule rakendamisele ning kohapeal mõju avaldamisele. See eeldab omakorda oluliselt paremat andmete kogumist,

seiret ning mõjuhinnangute mehhanisme kõigil tasanditel. Selline aruandlus on aga kahtlemata äärmiselt keeruline. Komisjon püüab oma tegevuse ELi liikmesriikidega kooskõlastada, et luua ühised näitajad ning töötada välja meetodikad, mille kaudu on aruandluse tulemusi Euroopa tasandil võimalik paremini kokku koondada.

8. **Ühise kavandamise tugevdamine.** Ligi 109 riigi jätkuv toetamine ning vajadus läheneda toidusüsteemidele valdkondadevaheliselt tähendab, et ühine kavandamine on oluline prioriteet nii ELi ja selle liikmesriikide jaoks kui ka riigisisese sidususe seisukohast. Järgmise aruandlusperioodi jooksul tuleb ühise kavandamise algatusi edasi arendada vähemalt kolmes riigis.